

Neerlandistiek

Online tijdschrift voor taal- en letterkunde

[Homepage](#)

[Categorie](#)

[E-books](#)

[Neerlandistische weblogs](#)

[Archief](#)

Late Gorter

5 oktober 2022 door *Mathijs Sanders* — [Reageer](#)

HERMAN GORTER
IN MEMORIAM

G A I A C H A P B O O K S

Gert de Jager verzorgde een fraaie en boeiende editie van een weinig bekend gedicht van *memoriam; bij den dood eener communiste*. De dichter van *Mei*, *Verzen* en *Pan* rouwt om de echtgenote, Wies Cnoop Koopmans, die op 19 november 1916 overleed. De bundel telt 52, v gedichten en verscheen eerst in 1925 of 1926 in een privé-uitgave van drie exemplaren en een jaar na het overlijden van de dichter – in een handelsuitgave.

Mogelijk begon Gorter kort na de dood van Wies aan het gedicht, maar De Jager maakt het aannemelijk dat hij het werk kort voor zijn laatste dichterlijke opleving in 1924 voltooide. Het is een nieuw geluid laten klinken.

Latere lezers zijn niet mild geweest voor deze late Gorter. Zo las S. Vestdijk in dat werk een verstarde ouderdomsstijl”, even groots van pretentie als onmenselijk. Ook de editor spreekt. Ja, er is nogal wat rijm dwang en aan gemeenplaatsen schort het evenmin. Maar toch: de dramatisering en wellicht op Dante geïnspireerde numerieke principes maken het tot een indrukwekkend geheel.

Weer latere lezers kunnen de dichter wederom de maat nemen. Door Wies, de betreurde idealiseren maakt hij zichzelf in zekere zin onaantastbaar, ook als minnaar van zijn twee geliefden'. Bovendien gebruikt hij de gestorvene als een projectiescherm van eigen passie: "de Poëzie lief", en "toen kreeg die Vrouw mij lief. / Want in mij was de Poëzie", waarna dicht "samen naar de Schoonheid" zochten, "in de Arbeidersklasse". Schaamteloze toe-eigening, ver niet en dat is goed. Laat de bundel – fraai vormgegeven en met een omslag rood als jo handen vallen van nieuwe lezers.

Die lezers zouden ook geraakt kunnen worden door de soberheid van een van de laatste g late bundel, door de ogenschijnlijke metrische onhandigheid in de vierde regel, de al ever overdadige regelherhalingen, door de verlatenheid die uit de smalle regels spreekt:

*“ Ledig is het Heelal,
Ledig zijn alle werven,
Nu stil is hare mond.
En het is avond.*

*Zij is
Er niet meer,
Er is alleen gemis,
En het is avond.*

*Ledig is het Heelal,
Ledig zijn alle werven,
Nu verdwene' is haar straal.*

Categorie: [Artikel](#)

Tags: [20e eeuw](#), [Herman Gorter](#)

Laat een reactie achter

Deze site gebruikt Akismet om spam te verminderen. [Bekijk hoe je reactie-gegevens worde](#)

Elektronisch tijdschrift voor de Nederlandse taal en cultuur
sinds 1992.

ISSN 0929-6514

Bijdragen zijn welkom op
redactie@neerlandistiek.nl